

מענה ייעודי להוקרה והנצחה של אזרחים במלחמת "חרבות ברזל"

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י מ :

1. לרשום את הודעת שר הביטחון על אימוץ מענה ייעודי להוקרה והנצחה עבור אזרחים, חללי פעולות איבה, אשר הפגינו גבורה ראויה להערכה במלחמת "חרבות ברזל" ואשר עומדים בתבחינים המפורטים בנספח להחלטה זו, והכל בשים לב לאופיים הייחודי של אירועי השבעה באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל שפרצה בעקבותיהם.
2. לאשר, הקמת מצבה על קברם של חללי פעולות איבה העונים לתבחינים המפורטים במענה הייעודי האמור, אשר תכלול את סמל המדינה ותוקיר בנראותה את ייחודיות האירוע בו נהרגו חללי פעולות האיבה האמורים, בדומה למצבה צבאית; המצבה תוקם במימון המדינה ומתקציב משרד הביטחון; מצבה כאמור תוקם במקרים בהם לא התקיימה קבורה, במקרים בהם טרם הוצבה מצבה על הקבר או במקרים בהם יועתק מקום הקבורה מקבורה ארעית למקום קבע וכן במקרים חריגים בהם המשפחה תבקש להחליף את המצבה הקיימת במצבה האמורה ובכפוף לאישור משרד הביטחון.

דברי הסבר

רקע כללי

האירועים שהתרחשו ביום השבעה באוקטובר 2023 (להלן – **אירועי השבעה באוקטובר**) פגעו באופן חסר תקדים באזרחי מדינת ישראל ובתושביה. אירועי השבעה באוקטובר, ומלחמת חרבות ברזל שפרצה בעקבותם, היו בעלי מאפיינים טרגיים, ייחודיים וחריגים. עם פרוץ המלחמה, אזרחים רבים, לעתים לצד כוחות הביטחון ולעיתים בהיעדרם, עזבו את בתיהם ויצאו להילחם להגנת המדינה בעוז רוח וחירפו את נפשם לשם הצלת חיים. אירועים אלה זימנו מקרים חריגים של גבורה אזרחית מצד אזרחים שהשתתפו בלחימה תחת אש ומול פני אויב.

לאור ההבנה כי אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל" אשר עודנה בעיצומה בימים אלו, מעוררים סוגיות מורכבות וכואבות הנוגעות לשכול, זיכרון וגבורה, אשר יכול שהשתית הנורמטיבית הקיימת כיום אין בה די על מנת לטפל בהן, מינה ר' אכ"א בהוראת הרמטכ"ל ועל דעת שר הביטחון, ועדה מייעצת לבחינת אופן ההכרה וההוקרה של אזרחים וחטופים שהשתתפו בלחימה ובסיטואציות ייחודיות במלחמה. ביום י"ח בתמוז התשפ"ד (22 ביולי 2024) הגישה הוועדה את המלצותיה לרמטכ"ל ולשר הביטחון.

בהמלצות הוועדה נכתב כי לעמדת הוועדה המעמד של "חלל צה"ל" הוא מעמד ייחודי השמור למי שהיו חיילים בעת נפילתם, ואין בנסיבות הפטירה כדי להשפיע על מעמד זה. בהתאם לכך, נכון לשמר את ההבחנה הקבועה בדין בין אזרח לחייל.

עם זאת, נוכח המאפיינים המיוחדים של אירועי שבעה באוקטובר, מצאה הוועדה להמליץ להסדיר את הסמכות להכיר – במקרים מסוימים וייחודיים ולפי אמות מידה מתוחמות ומדויקות – באזרחים, חללי פעולות איבה, שנפלו באירועי שבעה באוקטובר, בתור חללי צה"ל. זאת, באמצעות תיקון חקיקה אשר יקבע סמכות להכיר במקרים שהוועדה הגדירה.

הוועדה הציעה חמש אמות מידה מצטברות להכרה באזרח שנהרג באירועי שבעה באוקטובר כחלל צה"ל:

א. זמן – 7 באוקטובר 2023 עד 8 באוקטובר 2023 (כולל);

ב. מקום – אזורי הקרבות במחבלים מעזה;

ג. זיקה לצה"ל – הפוטנציאל לשייך את אותו אדם לשירות מילואים פעיל בלחימה בעקבות אירועי שבעה באוקטובר ובמהלכם;

ד. פעולה כחייל – פעולת לחימה או הצלה יזומה לנוכח פני אויב ולמען הכלל, או יציאה לדרך לפעולה כזו;

ה. נפילה בקרב – האדם נפל בקרב במהלך פעולתו כאמור.

אשר לחטופים, דעות חברי הוועדה נחלקו, כאשר רוב חברי הוועדה סברו שיש להחיל את התבחינים האמורים, לרבות הזמן והמקום, גם כלפי חטופים, ואילו חלק מחברי הוועדה סברו שנכון לבחון את פעילותם כחיילים גם בזמן מאוחר יותר (מרגע החטיפה ועד מועד נפילתם) ובמקום שאליו נחטפו.

שר הביטחון והרמטכ"ל קיימו בחינה מעמיקה של דו"ח הוועדה, בסיומה סברו השר והרמטכ"ל כי הנסיבות הייחודיות של אירועי השבעה באוקטובר מצדיקות קידום של מתן מענה ייעודי של הוקרה והנצחה עבור האזרחים אשר הפגינו גבורה ראויה להערכה בנסיבות אלה, תוך גילוי גישה מרחיבה לעניין הגדרת האוכלוסייה אשר תהיה זכאית למענה זה. המענה הייעודי מפורט במסמך צה"ל המצורף כנספח להצעת ההחלטה, ועיקרו יפורטו להלן.

לצד זאת, סברו השר והרמטכ"ל כי לנוכח המעמד הייחודי של "חלל צה"ל" כמעמד השמור למי שהיו חיילים בעת נפילתם, נכון לשמר את ההבחנה הקבועה בדין בין אזרח לבין חייל, ולא לפעול לשינוי הדין באופן שיאפשר הכרה באזרחים כחללי צה"ל בנסיבות המתוארות בדוח הוועדה.

לאור האמור, החליטו השר והרמטכ"ל לאמץ את התבחינים אותם הציעה הוועדה, לרבות הכללת חטופים שנהרגו, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בתבחינים, והכל לעניין קביעת האוכלוסייה שתהיה זכאית למענה הייעודי של הוקרה והנצחה.

בנוסף, החליטו השר והרמטכ"ל, להכליל באוכלוסייה שתהיה זכאית למענה הייעודי של הוקרה והנצחה גם אזרחים אשר ביצעו שירות סדיר או מילואים במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ונספו במהלכה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל. זאת, מתוך הוקרת פועלם של אלה ששירתו את המדינה במהלך שירותם הצבאי, בסדיר ובמילואים, במהלך מלחמת "חרבות ברזל", המלחמה הארוכה והקשה שידעה המדינה בתולדותיה, אשר שילמו מחיר כבד במותם במהלך המלחמה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל.

קבוצות האוכלוסייה שתיכללנה במענה הן:

1. אזרחים אשר נפלו באירועי השבעה באוקטובר אזרחים שנלחמו בקרבות במתקפת 7-8 באוקטובר 2023, בהתאם לקריטריונים הבאים:

(א) זמן - 7 באוקטובר 2023 עד 8 באוקטובר 2023 (כולל);

(ב) מקום - אזרחי הקרבות במחבלים מעזה;

(ג) זיקה לצה"ל - הפוטנציאל לשייך את אותו אדם לשירות מילואים פעיל בלחימה בעקבות אירועי שבעה באוקטובר ובמהלכם;

(ד) פעולה כחייל - פעולת לחימה או הצלה יזומה לנוכח פני אויב ולמען הכלל, או יציאה לדרך לפעולה כזו;

(ה) נפילה בקרב – האדם נפל במהלך פעילותו האמורה.

2. חטופים אשר נרצחו בשבי ברצועת עזה ועמדו בקריטריונים האמורים למעט תבחין הזמן והמקום;

3. אזרחים אשר ביצעו שירות סדיר או מילואים במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ונספו במהלכה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל.

החלטה פרטנית על מתן המענה הייעודי של הוקרה והנצחה כמפורט לעיל, תינתן לאחר המלצת ועדה ייעודית אשר תוקם על-ידי ראש אגף כוח אדם בצה"ל ותכלול נציג של ארגון נפגעי פעולות איבה, אשר תדון ותבחן כל מקרה באופן פרטני ומעמיק ובהתאם לקריטריונים שצוינו לעיל, ביחס לכל אחת מקבוצות האוכלוסייה.

המענה הייעודי להוקרה ולהנצחה יכלול את הרכיבים שלהלן:

1. קיום טקס לוויה אזרחי עם סממנים צבאיים בבית עלמין אזרחי – הסממנים יכללו הנחת זר צה"ל, מספיד צבאי, נציגות של חמישה מפקדים וחיילים מהיחידה האחרונה בה שירת בצה"ל.

2. אזכור אות גבורה על גבי מצבה אזרחית – על גבי המצבה האזרחית שתוצב באחריות המשפחה יוצמד כיתוב המציין את אות הגבורה כאות ייחודי לאוכלוסייה זו ואת סמל המדינה. במקרים בהם לא התקיימה קבורה, במקרים בהם טרם הוצבה מצבה כלל, במקרים בהם יועתק מקום הקבורה מקבורה ארעית למקום קבע וכן במקרים חריגים בהם המשפחה תבקש להחליף את המצבה הקיימת במצבה האמורה ובכפוף לאישור משרד הביטחון, תתאפשר באופן חריג הקמת מצבה עם סמל המדינה המוקירה בנראותה ובאחדותה את ייחודיות האירוע בו נהרגו חללי פעולות האיבה בדומה למצבה צבאית.

3. טקס זיכרון – אזכור גבורתם של מי שקיבלו את אות הגבורה במסגרת הטקס השנתי לחללי איבה שייערך באנדרטה בהר הרצל בשנת תשפ"ה.

4. אות גבורה באתר יזכור של נפגעי פעולות האיבה – אזכור אות הגבורה באתר יזכור של נפגעי פעולות האיבה.

נושאים 3 ו-4 לעיל מתואמים עם המוסד לביטוח לאומי ועם שר העבודה.

לאור רגישות הנושא, מובא הנושא בכללותו לידיעת הממשלה.

בנוסף, הקצאת מצבה הכוללת את סמל המדינה ודומה בחזותה למצבה צבאית, במימון המדינה, הסדר שאינו מעוגן בדין, מחייבת אישור הממשלה.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

לצורך מימון החלטה זו, יקצה משרד הביטחון מתקציב הפעילות שלו 1 מיליון ₪, לכשיאושר חוק התקציב לשנת 2025.

עד לאישורו בכנסת של תקציב המדינה לשנת 2025, ביצוע התקציב לפי החלטה זו כפוף להוראות סעיף 33' לחוק יסוד: משק המדינה ולהוראות פרק ו'1 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר העבודה, הממונה על המוסד לביטוח לאומי, מסר את הסכמתו ואת הסכמת המוסד להסדרי ההוקרה וההנצחה הנוגעים למוסד במסגרת טיפולו בנפגעי פעולות האיבה.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

אין מניעה, כמפורט בחוות הדעת המצ"ב.

מגיש: שר הביטחון

ל' בשבט התשפ"ה
28 בפברואר 2025

מדינת ישראל
משרד הביטחון

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: 27.2.2025

**הנדון: חוות דעת נלווית להצעת החלטה לממשלה – מענה ייעודי להוקרה והנצחה של
אזרחים במלחמת "חרבות ברזל"**

נושא הצעת ההחלטה:

מענה ייעודי להוקרה והנצחה של אזרחים במלחמת "חרבות ברזל".

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

מוצע לרשום את הודעת שר הביטחון על אימוץ מענה ייעודי להוקרה והנצחה של אזרחים חללי פעולות איבה, אשר הפגינו גבורה ראויה להערכה במלחמת "חרבות ברזל" ואשר עומדים בתבחינים שנקבעו במתווה ההוקרה וההנצחה.
המענה הייעודי להוקרה ולהנצחה יינתן לאוכלוסיות הבאות:

1. אזרחים אשר נפלו באירועי השבעה באוקטובר בהתאם לקריטריונים הבאים:

- א. זמן – 7 באוקטובר 2023 עד 8 באוקטובר 2023 (כולל);
  - ב. מקום – אזרחי הקרבות במחבלים מעזה;
  - ג. זיקה לצה"ל – הפוטנציאל לשייך את אותו אדם לשירות מילואים פעיל בלחימה בעקבות אירועי שבעה באוקטובר ובמהלכם;
  - ד. פעולה כחייל – פעולת לחימה או הצלה יזומה לנוכח פני אויב ולמען הכלל, או יציאה לדרך לפעולה כזו;
  - ה. נפילה בקרב – האדם נפל בקרב במהלך פעולתו כאמור.
2. חטופים אשר נרצחו בשבי ברצועת עזה ועמדו בקריטריונים האמורים, למעט תבחין הזמן והמקום;
3. אזרחים אשר ביצעו שירות סדיר או מילואים במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ונספו במהלכה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל.

החלטה פרטנית על מתן המענה הייעודי של הוקרה והנצחה כמפורט לעיל, תינתן לאחר המלצת ועדה ייעודית אשר תוקם על-ידי ראש אגף כוח אדם בצה"ל ותכלול נציג של

משפחות נפגעי פעולות האיבה, אשר תדון ותבחן כל מקרה באופן פרטני ומעמיק ובהתאם לקריטריונים שצוינו לעיל, ביחס לכל אחת מקבוצות האוכלוסייה.

המתווה יכלול את הרכיבים שלהלן :

1. קיום טקס לוויה אזרחי עם סממנים צבאיים בבית עלמין אזרחי – הסממנים יכללו הנחת זר צה"ל, מספיד צבאי, נציגות של חמישה מפקדים וחילים מהיחידה האחרונה בה שירת בצה"ל.

2. אזכור אות גבורה על גבי מצבה אזרחית – על גבי המצבה האזרחית שתוצב באחריות המשפחה יוצמד כיתוב המציין את אות הגבורה כאות ייחודי לאוכלוסייה זו ואת סמל המדינה. במקרים בהם לא התקיימה קבורה, במקרים בהם טרם הוצבה מצבה כלל, במקרים בהם יועתק מקום הקבורה מקבורה ארעית למקום קבע וכן במקרים חריגים בהם המשפחה תבקש להחליף את המצבה הקיימת במצבה האמורה ובכפוף לאישור משרד הביטחון, תתאפשר באופן חריג הקמת מצבה עם סמל המדינה המוקירה בנראותה ובאחדותה את ייחודיות האירוע בו נהרגו חללי פעולות האיבה בדומה למצבה צבאית.

3. טקס זיכרון – אזכור גבורתם של מי שקיבלו את אות הגבורה במסגרת הטקס השנתי לחללי פעולות האיבה שייערך באנדרטה בהר הרצל בשנת התשפ"ה-2025.

4. אות גבורה באתר יזכור של נפגעי פעולות האיבה – אזכור אות הגבורה באתר יזכור של נפגעי פעולות האיבה.

לאור רגישות הנושא, המתווה מובא בכללותו לידיעת הממשלה. בנוסף, ההסדר של הקמת מצבה הכוללת את סמל המדינה ודומה בחזותה למצבה צבאית, במימון המדינה אינו מעוגן בדין ועל כן מחייב אישור הממשלה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם ודרכי פתרונם:

הקושי המרכזי שעלול לעלות מהצעה, נוגע להחלת מענה ההוקרה וההנצחה הייעודי לאזרחים שנהרגו בשבעה באוקטובר ובמלחמת חרבות ברזל בלבד.

אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת חרבות ברזל שפרצה בעקבותיהם, היו בעלי מאפיינים טרגיים, ייחודיים וחריגים שכללו פגיעה באופן חסר תקדים באזרחי מדינת ישראל ובתושביה. עם פרוץ המלחמה, אזרחים רבים, לעיתים לצד כוחות הביטחון ולעיתים בהיעדרם, עזבו את בתיהם, יצאו להילחם בעוז רוח וחירפו נפשם לשם הצלת חיים. אירועים אלה, זימנו מקרים ייחודיים של גבורה אזרחית מצד אזרחים שהשתתפו בלחימה תחת אש ומול פני אויב אכזר.

לכן, ובשים לב למאפיינים הייחודיים של אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת חרבות ברזל אשר אינם דומים למאפיינים של פעולות איבה, מבצעים ומלחמות אחרות שידעה המדינה, ובכלל זה ביחס לפעולות שננקטו על ידי אזרחים ולהיקף ההרוגים האזרחים שפעלו בעוז ובגבורה, אנו סבורים שניתן להתגבר על הקושי האמור ולייחד את מתווה ההוקרה וההנצחה לאוכלוסיות המפורטות בו, אשר כוללות אזרחים, חללי פעולות איבה אשר נהרגו בשבעה באוקטובר ובמלחמת חרבות ברזל.

כן נסביר, כי לאור סוגיות מורכבות וכואבות הנוגעות לשכול, זיכרון וגבורה, ייחודיות לאירועי ה-7 באוקטובר ולמלחמת חרבות ברזל שפרצה בעקבותיהם, מינה ראש אכ"א, בהוראת הרמטכ"ל ועל דעת שר הביטחון, ועדה מייעצת לבחינת אופן ההכרה וההוקרה של אזרחים וחטופים שהשתתפו בלחימה ובסיטואציות ייחודיות במלחמה, בראשות האלוף מוטי ברוך (להלן: "הוועדה"). ביום 22 ביולי 2024 הגישה הוועדה את המלצותיה לרמטכ"ל ולשר הביטחון.

הוועדה סברה כי המעמד של "חלל צה"ל" הוא מעמד ייחודי השמור למי שהיו חיילים בעת נפילתם, ואין בנסיבות הפטירה כדי להשפיע על מעמד זה. בהתאם לכך, נכון לשמר את ההבחנה הקבועה בדין בין אזרח לחייל.

עם זאת, נוכח המאפיינים המיוחדים של אירועי שבעה באוקטובר, מצאה הוועדה לחמליץ להסדיר את הסמכות להכיר – במקרים מסוימים וייחודיים ולפי אמות מידה מתוחמות ומדויקות – באזרחים, חללי פעולות איבה, שנפלו באירועי שבעה באוקטובר, בתור חללי צה"ל. זאת, באמצעות תיקון חקיקה אשר יקבע סמכות להכיר במקרים שהוועדה הגדירה.

הוועדה הציעה חמש אמות מידה מצטברות להכרה באזרח שנהרג באירועי שבעה באוקטובר כחלל צה"ל. אמות מידה אלה מאומצות בהצעת ההחלטה ופורטו לעיל. אשר לחטופים, דעות חברי הוועדה נחלקו, כאשר רוב חברי הוועדה סברו שיש להחיל את התבחינים האמורים, לרבות הזמן והמקום, גם כלפי חטופים, ואילו חלק מחברי הוועדה סברו שניתן לבחון את פעילותם כחיילים גם בזמן מאוחר יותר (מרגע החטיפה ועד מועד נפילתם) ובמקום שאליו נחטפו.

שר הביטחון והרמטכ"ל קיימו בחינה מעמיקה של דו"ח הוועדה, בסיומה סברו השר והרמטכ"ל כי הנסיבות הייחודיות של אירועי השבעה באוקטובר מצדיקות קידום של מתן מענה ייעודי של הוקרה והנצחה עבור האזרחים אשר הפגינו גבורה ראויה להערכה בנסיבות אלה, תוך גילוי גישה מרחיבה לעניין הגדרת האוכלוסייה אשר תהיה זכאית למענה זה. פרטי מתווה המענה הייעודי תוארו לעיל.

לצד זאת, סברו השר והרמטכ"ל כי לנוכח המעמד הייחודי של "חלל צה"ל" כמעמד השמור למי שהיו חיילים בעת נפילתם, נכון לשמר את ההבחנה הקבועה בדין בין אזרח לבין חייל, ולא לפעול לשינוי הדין באופן שיאפשר הכרה באזרחים כחללי צה"ל בנסיבות המתוארות בדוח הוועדה.

לאור האמור, החליטו השר והרמטכ"ל לאמץ את התבחינים אותם הציעה הוועדה, לרבות הכללת חטופים שנחרגו, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בתבחינים, והכל לעניין קביעת האוכלוסייה שתהיה זכאית למענה הייעודי של הוקרה והנצחה.

בנוסף, החליטו השר והרמטכ"ל, להכליל באוכלוסייה שתהיה זכאית למענה הייעודי של הוקרה והנצחה גם אזרחים אשר ביצעו שירות סדיר או מילואים במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ונספו במהלכה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל. זאת, מתוך הוקרת פועלם של אלה ששירתו את המדינה במהלך שירותם הצבאי, בסדיר ובמילואים, במהלך מלחמת "חרבות ברזל", המלחמה הארוכה והקשה שידעה המדינה בתולדותיה, אשר שילמו מחיר כבד במותם במהלך המלחמה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל.

לעניין הבאת סוגיית המצבה לאישור הממשלה, יובהר כי חוק בתי קברות צבאיים, תש"י-1950 (להלן: "**חוק בתי קברות צבאיים**") קובע את זכאותו של חייל שנפטר להיקבר בבית קברות צבאי. בצד זאת, קובע חוק בתי קברות צבאיים רשימה סגורה של אוכלוסיות נוספות המפורטות בסעיפים 14 - 4 לחוק, אשר להן זכאות לקבורה צבאית אף שאינן נכנסות בגדר ההגדרה חייל. המצבה הצבאית אשר מוגדרת בחוק כ"כל הבנוי על קבר צבאי" מהווה חלק מהקבורה הצבאית לה זכאים כאמור האוכלוסיות המפורטות בחוק, והחוק והתקנות אשר הוקנו מכוחו אף קובעים הוראות וכללים בנושא המצבה הצבאית, לרבות צורתה, מימדיה והכיתוב על גביה.

ככלל מצבה צבאית מותקנת כאמור על קבר צבאי לו זכאים חללי צה"ל וכוחות הביטחון ואין מקור חוקי המאפשר למשרד הביטחון להקים מצבה צבאית או אחרת על גבי קבר של מי שאינו זכאי לקבורה צבאית.

משההצעה להחלטת ממשלה עוסקת כאמור בהקמת מצבה על קברם של חללי פעולות איבה העונים לתבחינים המפורטים במענה הייעודי, שתכלול את סמל המדינה ותוקיר בנראותה את ייחודיות האירוע בו נהרגו חללי פעולות איבה האמורים, בדומה למצבה צבאית, נכון להביא את הנושא לאישור הממשלה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:
נוסח ההצעה תואם עם הייעוץ המשפטי של משרד האוצר ושל המוסד לביטוח לאומי.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד:
אין מניעה משפטית לקבל את ההחלטה.

בברכה,
ערן יוסף ער"ד
סגן בכיר ליועצת המשפטית

מפקדת קצינת משאבי אנוש ראשית		
נפגעים	חטיבת	וראש
נפגעים		מחלקת
נפגעים		ענף
התשפ"ה	בשבט	ל
2025	בפברואר	27

מענה ייעודי להוקרה והנצחה של אזרחים במלחמת "חרבות ברזל"

כללי

1. אירועי 7/10/23 הביאו אזרחים לצאת להגן ולהילחם כנגד המתקפה הרצחנית מרצועת עזה, חלקם נרצחו במהלך האירועים וחלקם נרצחו בשבי לאחר שנחטפו אל רצועת עזה. בנסיבות חריגות אלה ראוי כי מדינת ישראל וצה"ל יוקירו אוכלוסייה ייחודית זו שביצעה פעולות הגנה ושילמה בגופה ובנפשה.
2. בנוסף, במהלך המלחמה אזרחים אשר ביצעו שירות סדיר או מילואים במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ונספו במהלכה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל. אזרחים אלו שירתו את המדינה נאמנה במהלך המלחמה הארוכה והקשה שידעה המדינה בתולדותיה, ובנסיבות אלה ראוי כי מדינת ישראל וצה"ל יוקירו גם את אוכלוסייה זו על תרומתה למאמץ הביטחוני ועל המחיר הכבד ששילמו במותם.
3. על מנת לתת את המענה הראוי נוכח 'צו השעה' הוקם צוות חשיבה בשיתוף משהב"ט וצה"ל (סמנכ"ל ור' אגף משפחות הנצחה ומורשת, קמשי"ר ורח"ט הנפגעים, רמ"ח הנפגעים, ר' היחידה להנצחת החייל, יועמ"שי אכ"א ומשהב"ט ורע"ן הנפגעים) אשר התבסס על תוצרי הוועדה המייעצת לרמטכ"ל, והמליץ על מתווה אשר ייתן מענה מיוחד לאוכלוסיות אלה, לרבות החטופים.

הנחות יסוד:

4. אוכלוסיות אלה הינן חלק מחללי פעולות האיבה ויש לשמור על מעמד זה.
5. המעמד של חלל צה"ל הוא מעמד ייחודי השמור למי שהיה בשירות צבאי בעת מותו ויש לשמור עליו. לצד זאת, משהב"ט וצה"ל מבינים שנדרש לתת מענה ייחודי לאוכלוסיות הרלוונטיות.
6. ההצעה תכלול פעולות הוקרה והנצחה אשר מחד יעניקו כבוד והוקרה למעשי הגבורה של האוכלוסייה הרלוונטית ומנגד תשמור על ההבחנה בין אזרחים לחיילים.

קבוצות האוכלוסיה שיכללו במענה ההוקרה וההנצחה:

א. אזרחים שנלחמו בקרבות במתקפת 7-8 באוקטובר 2023, בהתאם לקריטריונים הבאים:

- זמן - 7 באוקטובר 2023 עד 8 באוקטובר 2023 (כולל);
- מקום - אזרחי הקרבות במחבלים מעזה;
- זיקה לצה"ל - הפוטנציאל לשייך את אותו אדם לשירות מילואים פעיל בלחימה (אדם שנמנה עם מערך המילואים בעבר או בהווה או אדם ששירת שירות סדיר משמעותי), בעקבות אירועי שבעה באוקטובר ובמהלכם. בנוסף תיבחן הכשרה וניסיון צבאי וקשר עם היחידה בימי הלחימה.
- פעולה כחייל - פעולת לחימה או הצלה יוזמה לנוכח פני אויב ולמען הכלל, או יציאה לדרך לפעולה כזו (נשיאת נשק, לבישת מדים, הטלת משימה צבאית על הנפגע). יש לשקול, בין השאר, את מימוש ערכי צה"ל: חתירה למגע עם האויב, רעות וערבות ההדדית, יוזמה ותושייה שהתגלו ואת מידת הסיוע לזולת;
- נפילה בקרב - נפל במהלך פעילותו האמורה.

ב. חטופים שנרצחו בשבי ברצועת עזה - חטופים שיעמדו בקריטריונים האמורים למעט תבחין הזמן והמקום (החלת עיקרון לפיו "הזמן עצר מלכת" עם חטיפתם לרצועה).

ג. מי שביצעו שירות סדיר או מילואים במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ונרצחו במהלכה בפעולת איבה בעת שלא היו בשירות פעיל.

עיקרי המענה הייעודי להוקרה והנצחה

7. לשלוש קבוצות האוכלוסיה שפורטו לעיל, יוענק מענה ייעודי של הוקרה והנצחה, לאחר המלצת ועדה ייעודית שתוקם ע"י ר' אכ"א ושתכלול נציג של ארגון נפגעי פעולות איבה, אשר תדון ותבחן כל מקרה באופן פרטני ומעמיק ובהתאם לקריטריונים שצוינו לעיל ביחס לכל קבוצת אוכלוסיה.

8. המענה יכלול את הרכיבים הבאים:

א. קיום טקס לוויה אזרחי עם סממנים צבאיים בבית עלמין אזרחי – הסממנים יכללו הנחת זר צה"ל, מספיד צבאי, נציגות של חמישה מפקדים וחיילים מהיחידה האחרונה בה שירת בצה"ל.

ב. אזכור אות גבורה על גבי מצבה אזרחית – על גבי המצבה האזרחית שתוצב באחריות המשפחה יוצמד כיתוב המציין את אות הגבורה כאות ייחודי לאוכלוסייה זו ואת סמל המדינה. במקרים בהם לא התקיימה קבורה, במקרים בהם טרם הוצבה מצבה כלל או במקרים בהם יועתק מקום הקבורה מקבורה ארעית למקום קבע, וכן במקרים חריגים בהם המשפחה תבקש להחליף את המצבה הקיימת במצבה האמורה ובכפוף לאישור משרד

הביטחון, תתאפשר באופן חריג הקמת מצבה עם סמל המדינה המוקירה בנראותה ובאחדותה את ייחודיות האירוע בדומה למצבה צבאית.

ג. טקס זיכרון – אזכור גבורתם של מי שקיבלו את אות הגבורה במסגרת הטקס השנתי לחללי איבה שייערך באנדרטה בהר הרצל בשנת תשפ"ה.

ד. אות גבורה באתר יזכור של נפגעי פעולות האיבה – אזכור אות גבורה באתר יזכור של נפגעי פעולות האיבה.

9. נוסף לרכיבים שצוינו לעיל, יבחן הרמטכ"ל הענקת אות הערכה מטעמו למי שנמנים על האוכלוסיות האמורות, בכפוף להמלצה של ועדת הצל"שים המטכ"לית, כמפורט בהוראת הפיקוד העליון 3.0917 "אות הערכה מטעם הרמטכ"ל".

10. כמו כן, בכפוף לקביעת אות מערכה למלחמת "חרבות ברזל" לפי סעיף 7 לחוק העיטורים בצבא-ההגנה לישראל, תש"ל-1970, יבחן שר הביטחון הענקת תעודת מערכה מטעמו למי שנמנים על האוכלוסיות האמורות, לפי חוק הוקרה לאזרחים במערכות ישראל, התשע"ז-2017.